СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Число 59. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 12. марта, 1924. VOL. XXXII. No. 59. Jersey City, N. J., Wednesday, March 12, 1924. THREE CENTS

ДО БЛАГОРОДНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В АМЕРИЦІ.

Страшна подія дійшла до нас. Високо-ідейна українська жінка, Ольга з Левицьких Бесарабова, погибла в ляцьких арештах у Львові трагічною смертю наслідком побоїв ляцьких розбишак.

Відійшла в могилу одна з визначних членів нашого жіноцтва, яка весь вільний час свого життя присвячувала народній роботі та яка як добра чесна і вірна дочка свого поневоленого народу була непримиримим ворогом ляхо-татарського наїзду на нашій землі. Не стало серед нас одного з сильних речників нашої державної самостійности. Не стало жінки, яка своє особисте щастє, своє знаннє і свій труд віддала на службу для добра свого народа.

Не згинула вона від ворожої кулі в отвертім бою, ні навіть від зарази, яку защіплювали Ляхи у своїх таборах смерти, а тільки від страшних побоїв ляцьких посіпак, тих униформованих ляцьких звірів з ляцьким орлом, що вже добили не одну українську душу.

І не згинула вона з рук звичайних злочинців, а тільки з рук фахових, державних, ляцьких бандитів, які як ляцькі судді, комісарі і жандарми, закріплюють кровю наших братів ляцьку державу на наших землях.

Відому і визначну українську жінку живцем добито, а тіло її спрятано потайки в той спосіб, що ні родина ні українське громадянство не знає навіть, де її могила.

Чи чула Ти Українська Жінко в Америці про таку подію і чи не стинається кров у Твоїх жилах, коли читаєш про те нечуване звірство Ляхів?!

Українська Жінко в Америці! Пійди слідами своїх Сестер в старому краю! Піднеси тут на вільній землі Вашингтона перед цілим американським світом могучий протест проти цего злочину! Стань в обороні своєї славної Сестри, бл. п. Ольги; стань в обороні своєї катованої Батьківщини; відкрий кровожадне обличе грабіжної, дикої Польщі і заговори про це перед жінками Америки!

Хай не буде ні одної української громади, деб подібно як в старім краю, не відбуто жалібного протестаційного віча, або хоч зборів чи засідання на знак протесту проти ляцького насильства та віддання пошани тим українським жінкам, що згинули в боротьбі за кращу долю нашого народа, присвячуючи місце бл. п. Ользі Бесарабовій як найновійшій жертві.

Про ті протести не забудьте інформувати американську пресу та місцеві американські й інші жіночі організації.

Не забудьте також і на се, що в ляцьких тюрмах караються нові сотки свіжо арештованих, що в голоді і холоді, серед ляцьких побоїв, дожидають ляцького присуду.

Не забувайте, що знищена війною і обтяжена родинними і народними нещастями жінка-Українка в старім краю, віддає пошану своїй Сестрі бл. п. Ользі ще і в той спосіб, що відіймає собі з уст і дає лепту на допомогу політичним вязням, котрі сидять в ляцьких кримінілах за те, що боронили твердо прав українського народа.

І Ви, Українські Жінки в Америці, що вже нераз дали доказ свого патріотизму, не відмовте й сим разом допомогти тим нещасним жертвам, а в той спосіб вшануєте гідно память бл. п. Сестри Ольги.

УКРАЇНСЬКІ ЖІНКИ!

Смерть і зневага української жінки принесе заслужену зневагу ляцькому імени в цілім світі; принесе і державну смерть самій польській державі.

Сей момент треба мати пильно на увазі. Його пропущеннє се більше ніж програна битва, ніж якенбудь рішеннє аліянтів.

Його пропустити значило би поповнити страшний злочин на нашім власнім національнім і державнім організмі.

Його пропущеннє було би злочином не тільки супроти себе самих, але й супроти всього культурного людства, бо весь культурний світ має тепер нагоду пізнати, якого злочинного дикуна терпить між собою.

Українські жінки, памятайте на се!

Бо обороняючи українську жінку, — боронимо свою рідну маму, жінку, сестру і дитину; Се так природнє і зрозуміле, що ми навіть не вважаємо за відповідне накликувати його до того.

Стануть всі українські організації; стане кожда свідома українська одиниця.

Бо боронючи українську жінку, — боронимо свою рідну маму, жінку, сестру і дитину; боронимо минувшість і теперішність, а в першій мірі будучність свого народу.

Филаделфія, 9. марта, 1924.

ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ:

о. Володимир Сполітакевич, предсідатель; Семен Ядловський, др. Мирослав Сіменович, о. Іван Ортинський і Василь Сорочак, заступники предсідателя; Дмитро Штогрин і Михайло Дармограй, секретарі; Теодор Грицей, касієр; Григорий Пипюк, о. Василь Маньовський і П. Сокальчук, члени контрольної комісії; Матвій Хандога, Дмитро Андрейко, О. М. Коцко, Мих. Федитник, Микола Воробець, Василь Титанич, Василь Шабатура, Яків Швець і Володимир Монастирський, члени Головної Управи.

БОРОТЬБА ЗА НАФТОВІ КОНТРАКТИ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Нафтова афера починає тепер переходити на правну боротьбу за уневажнення нафтових концесій для Синклера та Догені. Щоби оборонятися перед сим уневажненнем, нафтярі наняли собі цілий ряд знаменитих адвокатів, а Догені заявив публично, що він дає два міліони долярів власного гроша на оборону своїх концесій.

Все се лишень приготовання до боротьби, кяа формально ще не почалася, бо федеральний уряд ще не вніс позву о уневажнення контракту. Федеральні нафтові адвокати, однак, заповіли вже внесеннє сього позву в найблизших днях.

ПОСТУПОВЦІ ПРОТИ НАЙМУ ПУБЛИЧНОЇ ВЛАСНОСТИ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Сенатор Норис та конґресмен Келер внесли згідно звучні резолюції, забороняючі на будуче федеральному урядови винаймати приватним особам публичні ґрунти. За таким становищем заявилися всі члени так званого прогресивного (поступового) бльоку в конґресі.

НАФТЯРСЬКІ КОНЦЕСІОНАРІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ МЕКСИКАНСЬКУ ІНТРИҐУ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Комітет сенатора Брукгарта почав уже свої доходження в справі закиду, що нафтові концесіонарі мали робити якісь заговори з мексиканськими повстанцями та мали їм пачкувати оружа мимо заборони американського уряду. Комітет уже вислав до перших свідків завізвання бути готовими станути кождої хвилі на переслухання.

Нафтярі видали публичне заперечення зроблених їм закидів.

ВІДХІД МІНІСТРА ФЛЬОТИ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Секретар американської фльоти Денбі, котрий уступив через нафтову аферу зі свого уряду, попращався нині зі своїми урядниками. Зараз опісля він вступив до фльоти в ранзі майора. Проти нього веде сенат слідство за надужиття та недогляд в уряді.

БОРОТЬБА ЗА МОНОПОЛЬ В РАДЮ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Федеральний уряд заявився через департамент торговлі проти зусиль кількох великих радіових підприємств зібрати в свої руки монополь висилки радіових „посилок". Уряд заявляє, що се буде його становище підчас процесів, які в тій справі можуть скоро виникнути.

НЕ БУДЕ РЕЗОЛЮЦІЇ ПРО ЗНИЖЕННЄ СЬОГОРІЧНОГО ПОДАТКУ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Прихильники резолюції конґресмена Портера, після котрої податковці малиби платити вже при сьогорічнім уплачуванню податку о одну четвертину менче, прийшли до переконання, що їм не сдасться переперти ухвалення сьої резолюції вчас, і що тому податковці будуть примушені платити свої податки після старого закона без ніяких змін.

СУД ПРО ПІЗНУ ЖІНОЧУ ПРАЦЮ

ВАШІНҐТОН, 10. марта. — Найвисший Суд Злучених Держав розбирав нині, чи нюйорський стейтовий закон, забороняючий жінкам працювати пізно в ночи, годиться з конституцією. Низчий суд признав сей закон незгідним з конституційною постановою про свободу контракту, але Найвисший Суд признав його згідним з конституцією.

АМЕРИКАНСЬКІ БАНКИРІ НА ДОПОМОГУ ФРАНКОВИ

НЮ ЙОРК, 10. марта. — На нюйорській біржі кружляють чутки, які певно мають здійсну основу, а після котрих французький уряд, щоби підперти падаючі на вартости французькі гроші, взявся зичити гроші в американських банкирів. Кажуть, що банкова фірма Морґана вже й обіцяла Франції позичку в сумі 50 міліонів долярів.

ДОВКОЛА СТРАЙКУ АКТОРІВ

НЮ ЙОРК, 10. марта. — Товариство нюйорських театальних підприємців, котре мало недавно відгрожуватися, що знищить юнію акторів, тепер мало вже рішитися не викликати вовка з ліса, але піти з акторами на поладу. Товариство мало рішитися предложити акторам умову на тій основі, що 80 процент акторів мають бути з юнії, а 20 процентів можуть бути неюнійні. Актори стоять на становищи, що всі мають бути з юнії.

За акторами звичайних театрів ідуть уже актори водевілів, котрі заповідають скоре зорґанізованне своєї юнії та виставленне своїх гуртових домагань.

ЗАКИДУЮТЬ СУДАМ НЕСПОВНЮВАННЄ ОБОВЯЗКІВ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 10. марта. — Стейтова леґіслятура встановила спеціяльну комісію, яка має розслідити, чому стейтові та міські суди не сповняють як слід своїх обовязків.

НЕ ХОЧУТЬ МЕКАДУ

САН ФРАНЦИСКО, 10. марта. — Тут зорґанізувався клюб демократів, котрі будуть поборювати кандидатуру Мекаду.

ДОВКОЛА „СИНІХ ЗАКОНІВ"

А. Мекмегон, перший заступник прокуратора Гудсонського округа, в стейті Ню Джерзі, признався перед великим числом ґазетярів, що минувшої неділі він самий поповнив проступок проти давних „синіх законів" про строге святкованне свята, бо нарушив сей закон в той спосіб, що пішов до шевського склепу та казав собі вичистити черевики. Прокуратор, котрий обжаловує за подібні проступки тисячі співгорожан, заявив, що він віддасться в руки суду, признасться до вини та прийме покірно наложену на нього кару.

МІЖ ЛИТВОЮ І ПОЛЬЩЕЮ ІСТНУЄ ДАЛІ СТАН ВІЙНИ ІЗЗА ВИЛЬНИ

ЖЕНЕВА, 10. марта. — Спеціяльній комісії Ліґи Народів під проводом Американця Нормена Г. Дейвиса вдалось наклонити представника Литви і Польщі до угоди у справі пристані Мемель. Аліянти, признаючи пристань Литві, запоручили були Польщі свобідний переїзд рікою Німаном до моря. Поляки хотіли спеціяльних привілеїв і згоди Литви на се. Литовці не хотіли сього потвердити ізза польської окупації їх столиці Вильни.

Вкінці за впливом Дейвиса литовський премієр Ґальванавскас заявив, що годиться признати Польщі право свобідного переїзду Німаном для торговельнинь кораблів.

Польський представник Скірмунт хотів, щоби він заявив, що і спір ізза Вильни між Литвою і Польщею скінчений, але Ґальванавскас заявив, що у справі Вильни істнує далі стан війни між Литвою і Польщею.

Ся справа пійде ще тепер перед Раду Ліґи Народів, яка зачала тут своє засіданнє й обговорила вже деякі питання.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ В ДЕЧОМУ УСТУПИТИ НІМЕЧЧИНІ В РУРЩИНІ

ПАРИЖ, 10. марта. — Премієр Пуанкаре подав до прилюдного відома, що Франція готова на деякі уступки у справі Рурщини. Він каже, що вона готова віддати Німцям залізниці й економічну контролю в Рурщині, але хоче задержати військо, щоб назад силою забрати залізниці і контролю над промислом, колиб Німеччина далі не платила Франції гроший. Франція хоче, щоби ико запоруку для неї аліянти установили комісію для нагляду над фінансами Німеччини.

ЛІТАЄ НА АҐІТАЦІЮ

БЕРЛІН, 10. марта. — Німецький міністер закордонних справ др. Штреземан промовляв тут нині пополудні в парляменті, а відтак полетів літаком до Дрездену, де вечером промовляв на передвиборчих зборах.

СТРАЙК ДОКОВИХ РОБІТНИКІВ

ГАМБУРҐ, Німеччина, 10. марта. — Тутешні докові робітники постановили виступити до страйку.

З ПРОЦЕСУ ЛЮДЕНДОРФА

МІНХЕН, 10. марта. — У процесі Людендорфа зізнавав нині бувший баварський військовий комендант фон Лоссов. Він сказав, що вні він ані бувший диктатор фон Кар не приготовляли заговору в пивниці в падолисті минулого року.

СТІННЕС ХОРИЙ

БЕРЛІН, 9. марта. — Звісний німецький маґнат Гуґо Стіннес тяжко занедужав.

РИМ І СОВЄТИ

РИМ, 10. марта. — Ватиканська влада заявила, що вістка, буцімто вона хоче негайно признати російський совєтський уряд, є неправдива. Ватикан, говориться у заяві, мав лише умову із совєтами щодо помочі російським католикам в Росії.

ВЕНІЗЕЛОС ПОКИНУВ ҐРЕЦІЮ

АТЕНИ, столиця Ґреції, 10. марта. — Бувший ґрецький премієр Елевтеріос Венізелос виїхав до Італії.

КАЛІФ У ШВАЙЦАРІЇ

БЕРН, столиця Швайцарії, 10. марта. — Магометанський каліф (релігійний зверхник магометан), Абдул Меджід, котрого турецька влада прогнала, приїхав до Террітет над Женевським озером, у Швайцарії.

Швайцарська влада позволила йому там відпочати разом з двома його жінками.

ВЛАСТЬ КАЛІФАТУ ПЕРЕБРАВ ТУРЕЦЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ

ЦАРГОРОД (Константинополь), 10. марта. — Президент Туреччини Мустафа Кемал паша повідомив магометан в Індії, що по скасованню каліфату його власть перебрав на себе турецький парлямент в Анґорі (в Малій Азії).

СКАНДАЛИ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ

ПРАГА, столиця Чехо-Словаччини, 10. марта. — В тутешніх поінформованих кругах оповідають, що небаром вийдуть на верх великі скандали з ґазоліною, деревним спіртом і ґумою (раббер).

Виявилось, що за підкупства чеські міністри давали замовлення на сі матеріяли для державного вжитку з тим, що годились на доставу матеріялів поганого ґатунку. Через погану ґазоліну було богато вибухів на літаках і летуни потратили життє. Противники правительства використовують тепер нагоду, щоб його повалити.

СКАСОВАННЄ ДОТЕПЕРІШНІХ ПАПЕРОВИХ РУБЛІВ В РОСІЇ

МОСКВА, 9. марта. — Російське совєтське правительство видало декрет (указ), яким назначило день 10-ого квітня с. р. яко останній день для обігу дотеперішніх паперових рублів.

Паперові рублі з 1923 року мають бути виміняні на нові золоті рублеві ноти в державних банках до 30-ого квітня с. р. Сих рублів 50,000 за один золотий рубель.

ҐРЕЦІЯ ХОЧЕ ПРИЗНАТИ РОСІЮ

МОСКВА, 9. марта. — Тут урядово оголошено, що Ґреція заявила згоду призанти російське совєтське правительство.

КУЕ ВЕРТАЄ ДО ФРАНЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 10. марта. — Французький аптекар. Еміль Куе, що був тут уже другий раз з пропаґандою за своєю наукою про автосуґґестію (піддаванне думок самому собі), вертає завтра до Франції. Каже, що він переконав богато Американців про слушність своїх теорій (думок-припущень). Кажуть, що його зарібки сим разом не були такі світлі, як підчас його першого побуту в Америці.

АВСТРІЯ ВІДДАЛА ФРАНЦІЇ КЛЮЧ.

Париські ґазети звідомляють: Австрійський посол повідомив посадника міста Ліон, що австрійська рада міністрів рішила віддати Франції історичний ключ м. Ліон. Ключ сей переховувано в віденському музеєви ще від 1814-го року.

МІЛІОНИ ФУНТІВ ВИБУХОВИХ СРЕДСТВ В СТЕЙТІ.

В судовім будинку в Ню Бронсвику, Ню Джерзі ведеться тепер публичне переслуханнє в справі неосторожного обходження та маґазинованя вибухових средств, наслідком котрого кілька днів тому вилетіла в воздух одна хемічна фабрика, а 18 людий втратило життя. Ґазетярі, які роблять слідства для своїх ґазет, кажуть, що в стейті Ню Джерзі замаґазиновано в неосторожний спосіб коло 35 міліонів фунтів вибухових матерій.

СНІГОВІ ЗАВІЇ В ҐАЛИЧИНІ.

З приводу снігових завій в половині лютого перервано залізничий рух на лінії Радехів-Стоянів, Львів-Стоянів, Яворів-Янів, Станиславів-Копичинці, Заліщики-Чортків, Долина-Вигода, Коломия-Ясенів.

„ЧУЖИНЕЦЬКИЙ ПОДАТОК" У ФРАНЦІЇ.

Деякі посли в французькому парляменті поставили предложення, щоби відтепер чужинці які послугуються валютою лішпою від французької, мусіли платити спеціяльний податок у користь державного буджету. Предложено також проект, у якому сказано, що власники готелів, пансіонів і мешкань мають давати державі 20 процент від суми, яку платять чужинці. Від чужинців виключені лише Бельґійці. Полекші (узгляднення) можуть мати лише у деяких випадках горожане держав антанти й чужинці, зайняті у французьких фірм. Автори того предложення обчислюють, що так буде оподаткованих що найменше 600.000 чужинців, а французька держава річно діставала би около 2 міліярди франків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
Full year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канаді належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗАБУВАТИ НА ПОДАТОК.

Після обовязуючого тепер податкового закона, кождий мешканець Злучених Держав має предложити до 15. марта свій податковий звіт. З огляду на те, що несповнення сього обовязку потягає за собою поважні грошеві втрати, треба всім памятати добре про виконанне сього горожанського обовязку. З огляду на те, що новий податковий звіт застряг серед конґресових дебат, нема що тепер ждати на зміну податкового закона, але чим скорше предложити податковий звіт.

Після податкового закона, звіт податковий має предложити кождий мешканець (отже не лишень горожанин) Злучених Держав, коли він мав в 1923. році понад 1,000 долярів чистого або понад 5,000 долярів загального доходу. Коли сей мешканець жонатий, то він обовязаний предложити свій звіт, коли він мав за 1923. рік понад 2,000 чистого або 5,000 долярів всего приходу. Звіт предкладається в найблизчім податковім уряді (інкам текс колектор). Коли й чоловік і жінка працює, то треба подати звіт з приходу обоїх.

Предложенне податкового звіту ще не значить, що предкладаючий заплатить податок. Податок платиться від приходу, коли сей перевисшає певну суму. Самотний чоловік, що не удержує нікого, платить податок лишень від приходу понад 1,000 долярів. Жонатий чоловік, що удержує других, платить лишень від приходу понад 2,500 долярів. Кромі сього він має право до звільнення від податку від 400 долярів за кожду малолітну дитину. Значить, батько родини, що має жінку й дитину, платить податок від всего, що має понад 2,900 долярів, батько двоє дітий звільнений від податку від 3,300 дол., і т. д.

Податок платиться від тої части приходу, що переносить сі суми, від яких він звільнений. Податок виносить 4 процент або 4 доляри від кождої сотки понад увільнену від податку суму. Податок можна платити відразу при предложенню податкового звіту, або розділити на чотири квартальні рати.

Отсе в головних начерках постанови податкового закона, які кождий мешканець повинен виконати, коли не хоче мати ніякого клопоту з властями. Повинні їх виконати й ті, що збираються виїхати з краю, бо при виїзді за границю уряд усе питає за посвідку на заплачений податок.

НАРОДНІЙ КОМІТЕТ В СПРАВІ ОСТАННЬОЇ ПОВЕНІ АРЕШТУВАНЬ І РЕВІЗІЙ.

Народній Комітет, Начальна Управа Української Народньої Трудової Партії, закладає отсим як найрішучійший протест проти безправних вчинків орґанів польської влади підчас останньої повені арештовань і ревізій, переводжених в звязку з нагінкою на членів УСДП і походом проти Українського Університету.

На непровірений донос, часто на основі безпідставного здогаду, переводиться масові ревізії та арештовання у Львові, поширюючи їх опісля на всі українські землі, що опинилися в межах польської влади. Тут створено окреме „звичаєве право": ревізії та арештовання переводяться не по наказу суду, а на устне доручення поліційних властий. Часто трапляється, що запроторений в тюрму, пересидівши там кілька тижнів, опиняється на волі і не довідавшись, чого від нього хочуть. Часто трапляється, що арештований, підчас поліційних допитів з дивом довідується, що його примазують до справи, про яку він не має поняття. МОРАЛЬНІ ТОРТУРИ, ЯКІ ДОВОДИТЬСЯ ПЕРЕХОДИТИ В ПОЛІЦІЙНИХ АРЕШТАХ БЕЗВИННО АРЕШТОВАНИМ, ДОВОДЯТЬ ЇХ ДО АКТІВ РОЗПУКИ. ОСТАННІЙ ФАКТ: САМОВБИЙСТВО П-НІ ОЛЬГИ БЕСАРАБОВОЇ.

Таке поведенне орґанів польської влади на терені, на якому ще недавно ішла оружна розправа двох народів, ще більш заогнює й так до краю заострені відносини.

Зокрема Народній Комітет звертає увагу польських центральних властий на консеквенції, які може потягнути за собою безглузде культивованне нагінки на Український Університет.

Питання Українського Університету являється крайно наболілим. Має воно за собою 25-літню боротьбу, аннизану глибоко траґічними моментами.

Народній Комітет перестерігає перед перетяганнем струни. Український Університет здвигнений зусиллями і жертвами всеї суспільности. Кождий виступ проти нього українська суспільність трактує як черговий визов. Тим більш ерозяренне викликують кати, які мають місце в останніх тижнях, а яким годі підшукати аналоґію навіть в найчорнійшій добі царату.

Львів, 18. лютого, 1924.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:
о. А. Стефанович, голова; др. Ф. Евин, заст. голови;
М. Струтинський, ґен. секретар.

ЧИСЛО БЕЗПРИЮТНИХ У БЕРЛІНІ

Берлінський приют дав у місяці січні с. р. пристановище 158,420 людям. З того на чоловіків припадає 145,308, на жінок 18,112. В січні 1922 року було в Берліні безприютних лише 118,574. Отже число безприютних зросло в поріванню з 1922 р. около 50%. Сумна признака суспільної нужди.

ЛЯЦЬКІ ЗВІРСТВА В ТЮРМАХ. СМЕРТЬ О. БЕСАРАБОВОЇ. ПОКЛИК ДО „ОБЄДНАННЯ".

(Оригінальна допись „Свободи" з Відня).

—o—

В краю шаліють польські кати; тюрми переповнені а польські збиро силоміць тягнуть до них нові жертви. У жінки звісного американського патріота о. Пристая в протягу одної доби було 8 ревізій, а пізнійше увязнено і її та пущено аж по пятьох днях. В тюрмах бють і збиткуються над увязненими в звірський спосіб. Страшного злочиньства допустилися ляцькі кати у Львові над Ольгою Бесарабовою з дому Левицького, вдовицею по інжинері, що упав на італійськім фронті. Брат її живе у Львові та знав про її увязненнє. Нараз довідуєсь, що вона вже нежиє, і що похоронено її ще перед... пятьома днями! Ніхто його не повідомив про якусь її слабість, не дав знати що вона померла! Було очивидним, що вязничні власти не хотіли, щоби він бачив її тіло. Одні поголоски кажуть що вона сама повісилась на краті не могучи зносити дальших мук, другі — що кати її рамучили на смерть а потім повісили мертве тіло, щоби управдоподібнити самогубство!

Бл. п. Бесарабова була через пару літ касовою урядничкою Зах. Укр. посольства у Відни. Певно уважано і їза дуже втаємничену в ріжні дипльоматичні (!) справи нашого уряду! Звідси знущанне та тортури! А треба знати що покійна була надзвичайно лагідної, погібної вдачі, ніжна, з голубиним серцем! Була однак завзятою патріоткою, котра на публичних місцях як залізниці і т. ин. сміло маніфестувала свою національність! Але і се в очах ляцьких опришків є злочином тай ще не малим!

А на арештованнях самих, хоч вони в послідних часах вже обіймають пару тисяч — не кінчиться; одно за другим українське товариство паде жертвою переслідовання з боку ляцького уряду. Шукають собі до того найріжнійших претекстів. Одні товариства розвязують бо — мовляв — вони через кілька років (була? преці світова війна, а потім польсько-українська) не виявляли ніякої діяльности, другі не дають запоруки, що не будуть бавитися в політику. Товариство техніків „Основа" у Львові розвязано тому, що як каже поліція — членами його можуть бути лише студенти політехніки, а тимчасом члени „Основи" не є ними! Очивидно се лож, лише що члени „Основи" не були студентами польської політехніки, а української, тайної, котрої однак ляшня не признає...

Найневиннійша діяльність культурна Українців є в очах ляцького уряду майже злочином зради державної. Ось одна читальня доносить до староства в Рогатині що устроює у себе представленнє аматорське. Староста заказує. Ідуть до него виділові читальні: „пане старосто! Таж давнійше ви нам пару разів вже не робили перешкод!" На се староста Подлевскі: „Я тут пан! Можу позволити — можу і заказати! А впрочім якого чорта хлопови театр?! Неділя є на се, щоби Іван пішов до своєї Мариськи, а не до театру. І що він там побачить? Буде оден Іван дивитися на другого Івана. Чейже цілий тиждень мав кождий з них досить нагоди дивитись один на другого!"

Отсе взір польського культурного хреґерства, але і польської нахабности та польського терору, хоч щи у взглядно найлагіднійшій формі, бо без арештів та побоїв! Але чиж лише фізичне насильство є насильством Чиж убиванне духа, убиванне національної культури не є ним? Ось берім примір: Кружко укр. товариства педаґоґічного в Дрогобичи удержував дві приватні народні школи. Львівська шкільна кураторія (давна „рада школьна крайова"!) розпорядком з дня 10. падолиста 1923 закрила обі ті школи бо після її думки „польські школи задовольняють цілком культурні потреби укр. громадянства, а укр. школи впоюють ідею сепаратизму, що є зайвим та шкідливим для інтересів польської держави".

Се всьо лиш дрібні ілюстрації тої самоволі, якої предметом є наші нещасні браття у Сх. Галичині, причім і се піднести треба, що на Волині та Холмщині не діеся ліпше. Ба — навіть найвизша законодатна та надзірна власть польської „найяснейшої",*) польський сойм затверджує торжественно рабівничі акти польських урядовців, як ось недавно рабунок православного укр. собора у Луцьку!

Але на злодію шапка горить а сумлінне не дає злочинцеви спокійно спати, тимбільше, що є ще на світі й чужі орґанізації та інституції — ба! навіть державні що інтересуються ляцькими насильствами!

Прийшла недавно до уркаїнських урядових кругів відомість, що Мекдоналд хоче скликати — не Союз Народів (де нема ані Німеччини, ані Росії) але **міжнародну конференцію** для ревізії мирових трактатів, на котрій має бути справа Східної Галичини осібною точкою нарад!

Загрожена таким пляном Ляшня вже заздалегідь шукає собі союзників і то між самими таки укр. послами в польськім соймі. Очивидно не іде тут вже о Ількова і його німаків, але о нові сили з колишніх областей Росії. Така нова „сіла" проявилася вже в послі Павлі Васильчукови, що навіть був головою Укр. Клюбу (бо походить з Холмщини та уміє по польськи) але остаточно за своє неясне і підозріле захованне зглядом Поляків — вилетів з предсідницького крісла, головно за старанням таки рідного свого брата (також посла), котрий чогось дуже хрунів не любить.

Пан Павел виголосив недавно в комісії справ заграничних польського сойму дуже „уґодове пшемувенє", де зазначив, що для України повинна бути Польща „опорон"; що Поляки повинні відповідно до того приноровити свою політику.

Йому секундував в тім самім дусі Білорусин Терещенко чи Терещук, котрий і Білоруси радби приписати таку саму рецепту „взґлендем опарця". Видима річ, що оба пани зістали Ляхами добре оброблені, і що вони прийняли на себе ролю тих топорищів, що мають помагати польській сокирі рубати український та білоруський ліс. Поляки будуть мати тепер чудовий викрут перед міжнародною конференцією, що — мовляв — справа спору Поляків з Українцями та Білорусинами є річею внутрішною польської держави, та знаходиться в стадії угодового полагодження!

Та зате тим більший обовязок лежить на давно загартованих в бою з ляшнею Галичанах винести ляцькі лиходійства перед міжнародний трибунал! Вправді на нову міждержавну конференцію нам нема можливости через делеґатів дістатися, але можемо і ми повинні достарчити потрібних матеріялів, котрі повинні вручити наші делеґати особисто поза салею нарад представникам держав та рівночасно уділити їм потрібних пояснень. Та заки ще прийде взагалі до такої міжнародної конференції (що все ще непевне) не можемо занедбувати того, що вже є, а велике значення в міжнародній політиці має. Тут належить крім Ради Союза Народів передовсім **Союз (Унія) Товариства Ліґи Націй**, про котрий в „Свободі" неораз вже була бесіда. Як звісно — за старанням Поляків Рада сего Союза завісила на разі наше Західно-українське Товариство Ліґи Націй що до членських прав. Колиж прихильники тої орґанізації зібралися у Львові щоби заложити в краю таке товариство, то поліція розігнала зібраних.

Отже недавно відбулося в Ціріху (не в Цюріху — Браття Наддніпрянці, не в Цюріху! Геть Московщину!) засіданнє комісії для національних меншостей вибраної згаданим Союзом. Проводив знаний наш приятель Англієць Діккензен. Наше Зах. Укр. Товариство Ліґи Націй внесло було ще перед тим жалобу до Ради Союза тов. Ліґи Націй на польський режім в Галичині з просьбою о охорону нашого народа та о приверненне повних прав нашому товариству в Союзі (Унії), мотивуючи се тим, що товариство перенести до краю неудалося, бо польська поліція розігнала збори основників.

Очивидна річ, що з нагоди сего засідання в Ціріху наше товариство повинно було вислати до Ціріха бодай одного (коли не двох) делеґатів, котрий би в особистих конференціях з членами комісії, а також на її засіданню — яко сторона, боронив нашого становища та давав потрібні вияснення.

Щоби вислати такого делеґата треба було двох річей: 1) зібрати нові факти надужить; 2) роздобути гроші потрібні на дорогу.

Щодо першого, то управа З. Укр. Товариства Ліґи Народів у Відни розписала письма до всіх важнійших орґанізацій та товариств в краю з просьбою о чимскорше надісланнє нових матеріялів; щодо другого, то є грошей на дорогу для делеґата — звернулося товариство до „Обєднання" в Америці з відповідною просьбою.

На перший обіжник не прийшла з краю ані одна відповідь, мабуть страха ляцького ради. (Справді дуже сумний обяв, бо матеріяли мож переслати ріжними бічними способами). Але найцікавійше, що і друга просьба лишилася без всяких наслідків: „Обєднаннє" не лиш цента не прислало, але і слівцем не відписало! Якогож страха ради воно собі так поступило?! Чи можлива яка небудь діяльність на міжнародній арені, коли орґанізація призначена власне до уділювання помочи для оборони рідного краю — сего завдання сповняти не буде?

Перше—субвенціонував наш рах. укр. уряд наше зах. укр. товариство ліґи націй а тепер сей уряд грошей не маю, тай не міг дати допомоги. Вся надія буля на „Обєднаннє" — але воно завело. Чи так має бути і тоді, коли Мекдоналд скличе міжнародну конференцію (не антанту!)? Або чи маєм собі радше сказати: „не тратьте куме сили"? Та не конець на тім!

Комісія для справ меншости всеж таки взяла жалобу нашого товариства на порядок дневний; але що показалося: не було заступника Українців, але не було і заступника Поляків. На щасте заступник Німців з Чехословаччини посол Др. Медінґер взявся на власну руку заступати нашу справу. Та тут вмішався польський посол у Швайцарії (не у Швейцарії браття Наддніпрянці! Геть Московщина!) і сей просив комісію, щоби для браку заступників обох сторін відложити засіданнє в справі галицькій. На се згодився і Др. Медінґер і в той спосіб відбудеся нове засіданнє дня 17. марта с. р. в Брісселі. Очивидна річ, що як до того часу кошта на дорогу від „Обєднання" не прийдуть — делеґат З. Укр. товариства знову не буде мав защо їхати і Поляки вийдуть побіджено. А засіданне те буде і з иншої причини ще дуже важне: на нім буде рішатися чи членів З. Укр. товариства допустять до участи в Раді Союза чи ні.

Именно є проєкт, щоби так як Чехам прямо накинено згори, кілько Німців з Чехії має сидіти в Раді, так само зробити і з Поляками, тим більше, що вони не допускають до заснования З. Укр. товариства в краю. Наша побіда дуже можлива, але мусимо мати на засіданню в Брісселі наших заступників. Сумнівне є чи Др. Медінґер взагалі поїде, а друге — він обставин галицьких не знає і не був би годен на всі ляцькі крутійства відповісти. Тому най „Обєднаннє" не зволікає, але хочби і **телеграфічно — пришле поміч.** Наш делеґат буде міг тоді і справу убійства бл. п. Ольги Бесарабової при тій нагоді піднести, а се би певно не обійшлось без глубокого враження на членах комісії...

Клим Обух.

P. S. Фактів надужить назбирано вже досить з самих українських краєвих часописей.

*) Значить „ржечпосполітея".

ЖЕРТВА ПОЛЬСЬКИХ ЗВІРСТВ.

ОЛЬГА З ЛЕВИЦЬКИХ БЕСАРАБОВА ПОГИБЛА 12. ЛЮТОГО С. Р. В АРЕШТАХ ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ У ЛЬВОВІ.

Львівський дневник Наш Прапор пише:

Жертва! Не страшні нам жертви крови, яких тисячами взяла від нас лиха доля в останніх роках. Не страшна була матерям смерть синів, що буйні голови клали на полі боротьби. Одначе кров стинається в жилах найбільш холоднокровної, навіть чужої але чесної людини, на вид нової жахливої події.

В норах поліційних арештів погасло молоде буйне життя. Ольга з Левицьких Бесарабова, ур. 1889 р. в Щуровичах, донька пароха о. Михайла Левицького, після покінчення ліцею в Перемишлі і торговельної академії у Відні, працювала до 1914 р. в Земельнім Банку у Львові, присвячуючи при цьому весь вільний час педаґоґічній діяльности на українських курсах для анальфабетів. В 1915 р. стає подругою інж. Бесараба, який кілька місяців пізнійше гине траґічно на італійському фронті, як австрійський старшина. Від цього часу до серпня 1923 р. проживає у Відні, де з повною посвятою працює в численних товариствах, зокрема в комітетах для опіки над раненими жовнірами і в просвітних кружках. Велику активність проявляє Покійна, як член Жіночої Інтернаціональної Ліґи Свободи і основує пополудневі українські курси для тих дітий наших еміґрантів, які перед полуднем мусять ходити до німецьких шкіл.

В серпні 1923 р. вертає в рідний край. Оглядаючись за працею, яка забезпечила би їй прожиток, одночасно віддає безінтересовно свої труди українським товариствам, зокрема „Союзови Українок", де була членом Виділу.

9. лютого переводить польська поліція трус в її мешканню при ул. Виспянського ч. 34 у Львові. В часі трусу найдено чистий кореспонденційний блянкет з наголовним друком З. У. Н. Р. Покійну арештовано і запроторено в арештах польської поліції у Львові при ул. Яховича ч. 6.

Вже кілька днів опісля почали ширитись поголоски про страшну подію в тих арештах, а 15. лютого появилась у польській пресі відомість про таємничу смерть „політично-підозрілої" в поліційних арештах. Подано при тім фалшиву назву і фалшивий вік Покійної. Поліція закрила справу якоюсь дивною таємничістю. Ні адвокатура, ні преса не могла добитись ніяких певних інформацій. Верзії, не тільки про саму подію, але й про причини події, постійно змагались. Се спонукало проф. Северина Левицького, брата Покійної, удатись дня 18. лютого до дирекції поліції, щоби довідатись, як фактично справа мається. І тут на превелике здивованне довідався від надк. Ваґнера, що його сестра Ольга з Левицьких Бесарабова ще 5 (пять) днів тому поповнила самогубство у вязничній келії. Денатку поховано тихцем і таємно на „паньствови кошт", не повідомляючи навіть найблизжої рідні, хоч дирекція поліції знала про свояків Покійної.

Дальші досліджування устійнили, що на Покійній переведено судово-лікарську секцію, але ні протоколу з тої секції, ні навіть оказання місця погребання Покійної не могла родина допроситись. На справу натягається розмисно мрачну заслону. А тимчасом наспівають чудні вісти. Одна з присутніх при секції осіб заявила в листі до своєї з редакцій, що, хотячи боронити чистоти свого польського імени, мусить подати до прилюдного відома страшні факти. Вона чується, що в Польщі може діятись те, що вона бачила. Підчас секції крутились коло лікаря комісарі. Ціле тіло мало так значні пухлини, що професор „вказував на рідкий спосіб побоїв".

Від двох літ ми є свідками ріжних карних розправ, на яких постійно виправдуються обжалувані страшними побоями поліційських орґанів, а часто-густо являються свідки, що перед судом стверджували факт побиття.

Що було причиною смерти бл. п. Ольги Бесарабової, не сміє остати тайною. Але якби воно не вияснилось, факт остає фактом, що ПОКІЙНА ГОНЕ ЯК ПОЛІТИЧНА, УВЯЗНЕНА БЕЗ ОБЖАЛУВАННЯ, БЕЗ СУДУ, БЕЗ ПРИСУДУ.

УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО СУПРОТИ МОРДУ БЛ. П. О. БЕСАРАБОВОЇ.

Страшна траґедія, яка перед тижнем скоїлась, а вчора щойно стала відома ширшому загалови нашого громадянства, в першу чергу потрясла до глибини товариство „Союз Українок" у Львові, якого визначним членом і касієркою Головного Виділу була Покійна. На вістку про її смерть жіноцтво, зібране в середу с. м. на ширших сходинах для вислухання реферату проф. Шаха „Роля жінки в сучасній освітній роботі", порішило одноголосно реферат відложити на інший час, бо душі всіх були надто схвильовані, щоб обговорювати спокійно завдання жінки на мирному, леґальному ,культурному полі, коли осх життя ставить нас перед факт нечуваного насильства і потоптання елементарних прав людини. . . . . . .

Згадки голови товариства К. Малицької про Покійну Ольгу Бесарабову вислухали всі присутні стоячи, з найглибшим зворушенням, після чого перейшли до дискусії, яке становище мусить заняти жіноцтво супроти її смерти, як помянути память Мучениці і за її в молодому віці зломане життє упімнутись перед цілим культурним світом. Полишаючи Головному Виділови полагодженне поодиноких справ, ширші сходини ухвалили одноголосно отсі резолюції:

1) Українське жіноцтво, зібране у Львові дня 20. лютого с. р., підносить голосний протест проти нечуваного в культурних державах БЕСТІЯЛЬСЬКОГО ПОВЕДЕННЯ ПОЛІЦІЙНИХ ПОЛЬСЬКИХ ВЛАСТИЙ, якого жертвою впала Покійна Ольга Бесарабова.

2) Взиває усе українське жіноцтво, щоб на знак жалоби не брало участи в ніяких забавах чи танцювальних вечірках на протязі тижня, себто від дня нинішнього по кінець лютого.

3) Всім зарядженням Головного Виділу „Союза Українок" в справі пошани памяти Покійної Ольги Бесарабової усі члени жіночих орґанізацій солідарно підчиняться і прийдуть в поміч.

Замість квітів на

НЕЗВІСНУ МОГИЛУ ПОКІЙНОЇ

зложили присутні між собою 87 мілїонів мп. для наших політичних вязнів, що мучаться по львівських тюрмах.

Дальші комунікати в сій преважній сумній справі оголосить Головний Виділ „Союза Українок" в найблизших днях.

Львів, 21. лютого, 1924.

Константина Малицька.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

І. том.

СПОГАДИ.

VII. (1885—1890)

(24)

Роскажу ще про одного зятя.

Якось прийшов до мене один з братів Полтарескулів, Юхим, з яким я був у дуже добрих відносинах, запрошувати мене на весілля своєї небоги (племінниці), а моєї похресниці. Треба сказати, що у цього панка я, колись, ще хлопцем, позичав Кобзаря І том Пражського видання, за якого він, будучи зовсім неграмотним, не пошкодував заплатити 25 карбованців, суму, за яку в той час у нас можна було купити десятину (два морґи) поля. Але ніякої національної свідомости у нього, як і взагалі у Перешорських панків та селян тоді ще не було, хоч всі вони залюбки слухали, коли я, чи хтось инчий, читав їм Кобзаря і взагалі українські книжки.

Юхим Михайлович з гордістю сповів мені, що моя похресниця віддається за „богослова" Клеоповського, якого нараяв наш новий піп, товариш по семинарії його старшого брата. Знаючи, що майже жадне родинне свято у Перешорських панків не обходиться без бійки, я, подякувавши за запрошення та передавши похресниці весільний дарунок, відмовився бути на весіллі, але обіцяв прийти до церкви на вінчання. Батько молодої давно помер, лишивши їй 50 десятин землі і вона жила при матері у свого дядька Юхима Полтарескула, який по обіблійному закону жив із вдовою свого помершого брата. Треба сказати, що в Херсонщині взагалі були дуже поширені нешлюбні родини, бо бурлаки, втікачі з Поділля, що проживали під чужими прізвищами, вважали за гріх брати вдруге шлюб при живій жінці, яку вони лишили вдома і жили тут нешлюбно; тому подоляне і досі називають Херсонщину — „невінчаною ґубернією".

Коли я прийшов до церкви, то молодих уже вінчали і коли пан-отець ставав обличчем до вівтаря, то „богослов" виймав з чорної візітки гребінця і, оглядаючи звисока присутніх, розчісував свою густу бороду і патлату голову, з таким виглядом, наче хотів сказати: Що мені цей храм і люде, коли я от-от стану власником 50 десятин землі!

Пізно ввечері, лягаючи спати, я раптом замісць музики, що ввесь час грала, почув з того двора де було весілля, крик і галас. — „Добре, що я не пішов на весілля, певне там бються", подумав я собі.

Другого дня виявилось, що „богослов", випивши добре, почав гостро вимагати від молодої, щоб вона переписала на нього свою землю. Молода з обуренням і страхом росповіла про це матері; саме в той час приїхав на весілля помішник начальника станції, який, як виявилось, був товаришом Клеоповському по духовній школі і оповів, що він зовсім не „богослов", а вигнаний з 2-ої кляси нищого духовного училища, дяк з під Елисаветгороду. Пяна рідня, довідавшись про обман, про те, що цять зовсім не має цензу на священика та ще обурена його вимаганнєм землі, завела з ним сварку, набила його й вигнала з весілля. Молодий пішов до попа і впросив йти його помирити їх; але коли пан-отець не міг потвердити, що Клеоповський дійсно „богослов", бо товаришував з його братом, а його знав тільки малим хлопцем, учнем духовної школи і не знав, чи він скінчив семинарію, то зятя знов набили й вигнали, а самі далі справляли весілля. Весілля тягнулося з тиждень і молодий мало не що-дня упрохував кого небудь з рідні йти мирити його з новою родиною, але сам вже боявся наближатись, а слухав і обсервував своє весілле здалеку. Приходив він і до мене, але я рішуче відмовився мішатись до тої справи.

Коли минула молодому відпустка, він поїхав на місце свого дякування і росказав про свою пригоду свойому попові, то той написав рапорта до благочинного, а той до архиерея, від якого прийшла резолюція, що понеже жонатий дяк повинен жити з жоною, звільнити Клеоповського доки не зійдеться з жінкою, а разом з тим на основі слів його, написав до ґубернатора, що жінку Клеоповського родичі силою не пускають до нього, наперекір її бажанню. Ґубернатор написав справнику (начальнику повіту), той — до пристава (начальник постерунку), а пристав послав урядника робити слідство, на якому молода заявила, що Клеоповський загрожував її вбити, коли вона не перепише на нього свою землю, а тому вона боїться і не хоче з ним жити, а зостанеться при матері.

Не маючи що робити Клеоповський найняв в Перешорах собі кватирю недалеко від двора своєї жінки і почав викликати її амуретними цидулками на рандеву. Не дістаючи ніякої відповіді, він виждав, коли старі виїхали з дому і заскочив до жінки, але та наробила такого ґвалту, що своїм криком зібрала людей і вернула з дороги дядька свого, який знов набив злополучного „богослова". Незабаром в Перешорах звільнилася посада дяка і Клеоповський упросив архирея назначити його в надії, що тоді жінка згодиться з ним жити. Але марні були його надії і йому довелося ще не раз бути битим; тоді він з горя та з досади виявив свою натуру: запив-загуляв аж закуріло, вкупі з новим перешорським попом о. Петром, непросипенним пяницею. Обидва вони, напившись, робили такі бешкети, що нарешті довготерпеливе консисторське начальство, після багатьох слідств по скаргам парафіян, звільнило обох їх з посад. Клеоповський, допікши всім у Перешорах, мусів виїхати з села і оселився на попередній своїй парафії, де незабаром і помер з перепою.

Таким чином його юридична жінка щось аж років через десять дістала право взяти шлюб знов, але вже не з „богословом", а з звичайним собі панком; а за життя Клеоповського духовне начальство не хотіло давати їм розводу.

Найяскравіщою особою з межи Перешорських панків був Олексій Тирба, який походив від сестри мого діда, що була за Йосицею і таким робом приходив мені далеким родичем, про яких у нас кажуть, що „діди їхні на однім сонці онучі сушили".

Бувший писар старого скасованого Повітового Суду, він уявляв з себе типового сутягу, що не може жити без позвів; коли він н емав своєї справи в суді, то намагався посварити когось з сусід, аби йому провадити справу одного з них в суді, хоч і без платні, за дурно, тільки для самого процесування. Він раз-у-раз позивався з своїм рідним братом, дуже лагідним, смирним чоловіком, якого довів до передчасної смерти від перепою; десятки років позивався з своїми братами у перших (кузенами) за спадщину; позивався з селянами, наймитами, яких доводив до того, що вони його й били й палили, але він не каявся. Завів довголітній позов за спадщину між братами Полтарескулами, дуже миролюбивими, тихими людьми, що жили між собою по братерському. Настренчені Тирбою вони поставали ворогами, але й ворожнеча та була лагідної форми — вони тільки протягом більше десятка років не бували один у одного і не розмовляли. З позвів своїх і чужих Тирба не мав користи, а тільки витрачав на них свій час, свою неабияку енерґію, а тому велике й добре господарство, яке він одержав у спадщину від свого дядька, потроху підупало і нарешті він зовсім скапцанів; жінка й діти покинули його і він на старість лишився сам, навіть без наймички й наймита, бо ніхто не хотів у нього служити. Мав він довголітній позов і зо мною. Він багато років держав у мого дядька в аренді шматок землі сумежний з своєю і, одвалюючи собі від неї що-року по скибі (борозні) за десятки років приорав собі кілька десятин. Коли я поступив на господарство і поновляв границі, то Тирба не згодився на поновлення межі, не дивлячись на те, що я пропонував заплатити йому по істнуючій ціні за ту мою землю, що відріжеться від нього. А коли землемір (ґеометр) провів таки межу без його згоди, то він, на підставі довголітнього володіння, завів у суді позов, що тягнувся кілька років, а тим часом все намагався воруватись у мою землю.

В осени перед революцією 1917 року, коли оконом мій росповів історію позвів Тирби В. Винниченкові, що бувши тоді нелеґальним, гостював у мене, то Винниченко порадив позакладати фугаси вздовж границі, які висадили-б у повітря Тирбу з плугом, як би він зачепив хоч трохи чужої землі. Ця порада так сподобалась присутнім Перешорянам, що вони часто згадували її. Коли Винниченко став Головою Секретаріяту за Центральної Ради і коли Перешоряне довідались від мене, що це той самий „чорнявий" добродій, що подав оту дотепну пораду з фугасами, то далекий родич мій, перешорський панок Іван Розміріца,*) сказав:

— Ну, слава Богу, за таким бистроумним і рішучим головою Україна не пропаде!"

Але не так склалося, як гадалося...

*). Розстріляний большевиками 1920 року.

(Дальше буде)

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх членів, що місячні і квартальні збори відбудуться в суботу ,15. марця, о годині 7.30 вечером в У. Н. Домі під ч. 217-19 Іст 6-та ул. На порядку дневнім будуть важні справи до полагодження, тому кождий член обовязаний явитись на зборах. Неявившийся член підпягає карі після ухвали. — І. Солтис, предс.; Н. Марків, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Повідомляється членів тов. Єдність, від. 163, що місячне засіданне відбудесь в неділю, 16. марта під ч. 501 Н. 3-та ул., о годині 1. пополудни. Позаяк є много важних справ до полагодження, тому присутність всіх членів конечна. Пригадуесь також, що нових членів буде приниматись до У. Н. Союза без вступного, а до товариства після статута відділу. Отож користайте з нагоди і приводіть знакомих. Знову по скінченію зборів, так як і минувшого місяця відбудесь дуже інтересна лекція на котру запрошуєсь як членів так і симпатиків. Лектор тов. Й. Федюк. — С. Гвіздь, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Вел., від. 214 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 16. марця в Парковій гали під ч. 29 Галстед ул. На порядку нарад суть дуже важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 25 цнт., а урядник 50 цнт. — К. Свистович, предс.; В. Зеліско, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 357 повідомляє, що чвертьрічний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 16. марця в домі під ч. 724 Дук ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. Кождий член обовязаний явитись. — Т. Пентелей, предс.; А. Візний, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 3, повідомляє своїх членів, що чвертьрічний мітинґ відбудеся в суботу, 15. марця в церковній гали. Суть важні справи до полагодження, тому кождий член повинен явитись. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься привести хоч по одному новому членови, бо буде приниматись до товариства і до У. Н. Союза без вступного. До тих, що не стоять в членах У. Н. Союза, кличемо: приходіть на мітинґ і впишіться до орґанізації, бо ніхто не знає чи є завтра. Кождий член повинен записати свою дитину до Молодечого Департаменту за оплатою 25 центів в місяць. — О. Нагірний, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, подає до відома своїм членам і членицям, що звичайний місячний мітинґ відбудеться в четвер, 13. марта о годині 7.30 вечер в товариськім домі під ч. 102 Джойнер ул. На сей мітинґ мають явитися всі члени під карою 50 цнт., а урядник 1 дол., бо сей мітинґ буде найважнійший. Тож проситься всіх як оден прибути. На сім мітинґу буде приниматися нових членів до товариства і до У. Н. Союза а також дітий. Хто з Українців ще не належить до жадної запомогової орґанізації, хай вступає сейчас, щоби не було запізно. — П. Ковтун, М. Магомета, В. Кучмій.

ІСТ ЙОНҐСТАВН, О. Тов. Сокіл, від. 218 повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що в неділю, 16. марта о годині 2. попол. відбудуться тримісячні збори, на котрі кождий член обовязаний явитися. Суть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — І. Клюс, предс.; М. Сорока, секр.

МИЛВИЛ, Н. ДЖ. Отсим подається до відома всім членам тов. Запорожська Січ, від. 347, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, 16. марця в церковній гали на Сентер Ґров Ровд о 1. годині попол. З огляду на се, що суть важні справи до полагодження, уряд взиває всіх членів щоби негайно прибули на збори. Неявившийся член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. Будеться принимати нових членів до товариства і до У. Н. Союза після статута. — Й. Годяк, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам тов. ім. Івана Франка, від. 83, що мітинґ відбудеться в неділю, 16. марця під ч. 847 Френклин ул. Повинностю кождого члена прибути і привести кілька нових членів, бо буде приниматися нових членів без вступного до Товариства і до У. Н. Союза. — Р. Караїм, предс.; Р. Карбівник, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 повідомляє своїх членів і членицьь, що мітинґ відбудеться в неділю 16. марця о 2. годині попол. в церковній гали під ч. 127 Парк ул. З огляду на се, що суть важні справи до полагодження, уряд взиває всіх членів щоби негайно прибули на мітинґ, а довгуючі члени вирівнали свої вкладки, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Притім повідомляється, що згідно з ухвалою річного засіданя гол. уряду У. Н. Союза, дальше продовжується приниманне нових членів до У. Н. Союза, тож просимо повідомити своїх кревних і знакомих, щоб ставали вряди тої української твердині, яким єсть У. Н. Союз. Кого днесь намовите стати членом У. Н. С., то він або його родина буде Вам вдячна на ціле життє. Примір маєте з бл. п. Е. Ключенка, котрий упокоївся дня 19. лютого 1924 в середнім віці, 42 роки життя, а однак хороба йому не покорилась. Тож користайте з нагоди поки ще не запізно. — М. Довгий, предс.; І. Хабінець, секр.

ВИЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 99, подає до відома, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, 16. марта в гали Української Кооперативи. Присутність всіх членів конечна. Неприсутні члени заплатять кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — В. Гнатів, предс.; П. Залецький, кас.; П. Герман, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 114, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 16. марта в шкільній гали під ч. 538 Ок ул. у Петра Куйбіди. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження. Повідомляється усіх тих членів, що не ходять на мітинґи і не мають вирівнаних вкладок, щоби прийшли на сей мітинґ, бо в противнім разі будуть суспендовані. Памятайте, що мітинґ відбудеться о годині 3. попол. — Н. Гінько, предс.; І. Нестор, секр.

ФАРМИ!

НЮАРК, Н. ДЖ.

Подаю до відома українському загалови в Нюарку і околици, що я отворив бюро купна і продажі домів, лотів, фармів, ґросерні, бучерні і другі бізнеси. Тому приходіть що кому потрібно, а дістанете чесну обслугу як у свого. 59,62

S. GRENTUS,
59 Beacon Street, Newark, N. J.
В домі У. Р. Спілки.
Telephone: Market 0983

НА ПРОДАЖ від 10 до 40 акрів землі під фарму. $15 і $20 за акер, на Українській Кольонії в Millville, N. J., де суть близько фабрики де мож заробити добрі гроші. Приїзджайте на адресу: 59-60

TEODOR STOLAR,
R. F. D. No. 4, Millville, N. J.
Carmel Road

ПОЛУДНЕВА ПЕНСИЛВАНІЯ

в сусідстві фабричного міста Quakertown, між своїми людьми, в гарній теплій околиці, близько великих міст як Philedelphia, Norristown, Allentown і Bethlehem, де є добрий збут, добра ціна на фармерські продукти, від 1 до 300 акрів за умірковану ціну. По інформації пишіть до: 59—

JOSEPH MOZYNSKY,
Quakertown, Pa.

ФАРМА 104 АКРІВ, 84 акрів орної доброї землі, 6 акрів ліса, 10 пасовиска і чотирі акри саду в стейті нюйорськім, близько міст Cohoes, Troy, Schenectady і Watervlet в дуже гарнім і догіднім положенню, дім великий мурований з 12 кімнат і дві кухні, всі будинки, машини і знаряди господарські, 3 коні, 7 коров, 100 курий і 2 безроги. Ціна 9.000 долярів. По близші інформації пишіть або приходіть до: 57-62

ЙОСИФ КРУШЕЛЬНИЦЬКИЙ,
2325—th Ave., Watervliet, N. Y.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

1) Фарма 152 акрів, дім з 10 кімнат, 4 другі будинки, 18 коров, 2 коні, 1 бик, 2 свиней, 300 курий і вся машинерія рільнича, дохід за молоко місячно 340 долярів, 2 милі від міста. Ціна $7500, готівкою $3.000.

2) Фарма 100 акрів, дім новий з 12 кімнат, стім-гіт, вода горяча і зимна, ванна, і 4 других будинків, 12 коров, 1 бик, 2 коні, 100 курий, вся машинерія рільнича, 1 миля до міста, дохід за молоко місячно $250. Ціна $9.500, готівкою $2000.

3) Фарма 127 акрів, дім на 14 кімнат і 5 других будинків, при стейтовій дорозі, 1 миля до міста, 12 коров, 1 бик, 2 коні, 100 курий, автомобіль, дохід за молоко місячно $1180. Ціна $7.000, готівкою $1.800.

4) Фарма 200 акрів, дім з 11 кімнат і 4 других будинків, 4 корови, 1 кінь, 100 курий, 1 безрога, вся машинерія рільнича, 2½ милі від міста. Ціна $4000, готівкою $1000.

5) Фарма 48 акрів, дім з 11 кімнат, електрика і вода в домі і 6 других будинків, 3 корови, 1 кінь, 100 курий, 2 свиней, вся машинерія рільнича. Ціна $3.300, готівкою $1200, 1 миля до міста.

6) Фарма 52 акрів, 25 акрів ораної землі, решта ліс і пасовиско, дім на 6 кімнат, стодола, 2 курники і 2 других будинків, розмаїти дерева овочеві, 3 корови, 1 кінь, 150 корий, вся машинерія рільнича, 1 миля від міста. Ціна $2.300, готівкою $900. 59,62

7) Фарма 16 акрів, 8 акрів чистого поля, решта ліс і пасовиско, дім з 8 кімнат, стодола і курники, 1 корова, 1 кінь, 75 курий, недалеко міста. Ціна $1800, готівкою $700.

8) Фарма 19 акрів, 10 акрів ораної землі а решта ліс і пасовиско, дім на 5 кімнат, стодола і курники, 1 корова, 1 кінь, 50 курий, недалеко від міста. Ціна $1.300, готівкою $500.

По близші інформації прошу зголоситися особисто або листовно до:

Н. СЕМБАЙ,
387 E. 10th Street, New York City
Room 7

ТЕАТР І ШТУКА.

В Ню Йорку в Принсес театрі при Бродвею і 39-тій улиці виставляють нову полудневу штуку п. з. „Sun Up". Штука зображає життє американських піонірів, котрі були відтяті від цивілізації в лісах південних стейтів Злучених Держав.

Головну ролю грає п. Люсіл Ля Верн із Каролайни.

Штука є образуюча і розвеселююча для видців. Длятого викликала велике заінтересованне серед публики.

ДЕ Є КОЛИСКА ЗАЛІЗНИЦІ?

Над цим сперечаються чотири міста: Дерлінґтен, Стоктен, Єрм і Шилден. Цікаве що всі ці чотири міста готовляться запопадливо до прославлення 100-літніх роковин залізниці, що припадають на жовтень 1925 року. Столітній ювилей святкуватиметься якнайвеличавійше. Управа залізничого товариства Льондон енд Норт-Істерн почала вже переговори з льондонським міським представництвом у справі скликання міжнароднього залізничого конґресу підчас залізничого свята. Залізниця зробила поступ від цього дня, як люди не могли надивуватися першій Стівенсіновій льокомотиві та як вона тягла лише кілька возів із скорістю 12 км. на годину. Дерлінґтен має тепер кілька фабрик льокомотив і корабельних машин. Але в Дерлінґтені переховується і Стівенсонову парову машину, що її збудував сам винахідник і його брат.

ПСИХОЛЬОҐІЯ

з 14 образками в тексті, написав др. Вільгельм Єрузалем, із шестого німецького видання за дозволом автора переклав Григорій Кичун.

Ціна $1.00.

Замовлення слати на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ДАРОМ! ДЛЯ КОЖДОГО. ДАРОМ!

Всім тим що шукають по тяжкій праці розривки, інтересуються гороскопами, астрольоґічними проповідями, яка є Ваша будучність щастя, здоровля, вишлемо даром цікаві річи і циркулярі коли напишете до нас залучаючи 4 цнт. марками на пересилку. Адресуйте: Real Magic Sales House, Lena Hollub, Prop., 29 E. 7th St., New York City. 57—

СТРАДАМУСА

В німецькому місячному журналі „Zentralblatt fur Okkultismus" якийсь Льоґ помістив пророцтва Нострадамуса аж до року 2200-го.

Ось це пророцтво:

„Протягом біжучих, найблизших літ впаде царат у Росії. Церква в Польщі відграває політичну ролю. Наслідком революції у Франції, великі перевороти в Німеччині. Неспокої в Італії, в Римі передбачуване обивство короля. Диктатура (Мусоліні?). В 1929 році большевизм в Анґлії й **упадок Польщі** (то ще так довго ждати би на сей упадок?). Тоді то Анґлія відіграє світову ролю. Франція й Німеччина будуть в опозиції до Анґлії".

Опісля слідують пророцтва на пізніщі літа.

Отже каже дальше пророцтво:

„В 2020 році війна між Анґлією й Францією викличе світову війну. Франція завдяки своїм незвичайно удосконаленим човнам віднесе велику побіду над Анґлією. Упадок Анґлії. В цьому часі володіє у Франції король, рівночасно найбільший католицький папа, Генрих Щасливий. Після доби мира, Франція наслідком війни з Італією й Малою Азією потерпить велику невдачу. В 2200-му році в Німеччині володітиме великий цісар Жигмонт Піренейський. Завдяки побіді в війні з Францією, Німеччина в той час піднесеться до світової могучости".

КОНҐРЕС ЖИДІВ У БУДАПЕШТІ.

Віденська ґазета „Морґенцайтунґ" звідомляє з Будапешту, що мадярська влада бажає скликати загальний жидівський конґрес. Конґрес мав би відбутися в половині 1925 року. Ціллю мадярської влади є, щоби показати так світу, що вона не є проти Жидів.

ПОШУКУЄТЬСЯ репрезентантів і аґентів в кождій місцевости, для поширення одного з найлучших продуктів, котрий є пожаданим в кождім домі. Добрі услівя і сталий зарібок. По близші інформації пишіть по українськи до: 59,61,63

BETA SIGMA CO.,
212 East 17th St., New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ брата Михайла Лизун, з села Городниця, повіт Гусятин, який має перебувати в Бофало, Н. Й. Хтоби про него знав або він сам, прошу зголоситися до: 58-60

JOHN WOZNY,
548 Driggs Ave., Door 2, Brooklyn, N.Y.

ПОШУКУЮ у важній справі Тимка Воркуна. Походить він родом з пов. Збараж. Остання відома мені його адреса була така: Box 111, Gary, W. Va. (Вест Вирджінія). Хтоби о нім щошо знав, або він сам, прошу зголоситися до: 58-61

ANTHONY MYKYTIUK,
5226 Proctor St., Detroit, Mich.

ПОШУКУЄТЬСЯ молодого енерґічного чоловіка з середним образованнем. Мусить мати чисту інтеліґентну персональність і бути спосібним до організовання нового підприємства. Добра нагода для спосібного чоловіка. Інші не потребують голоситись. Зголошення писані власноручно слати на адресу: P. O. Box 1142, Wilmington, Del. 59-64

УКРАЇНСЬКА ПАРОХІЯ св. Володимира Великого в Палмертон, Па., пошукує дякоучителя, котрий би знав провадити хор, учити дітий і давати представлення. Самотні мають перщеньство. Платня після угоди. Прошу голоситись до заряду: S. Nowacki, Box 393, Palmerton, Pa. 55,57,59

НА ПРОДАЖ МЕБЛІ.

Голоситися до: 58-59

ЙОСИФ ЧАЙКОВСЬКИЙ,
714 Pembroke St., Bridgeport, Conn.
межи 6. а 8. годиною.

МАЮ НА ПРОДАЖ МЕБЛІ і всі прибори кухонні. Продаю з причини виїзду з Ню Йорку. Хто купить, може мешкати. Рент таний, $13, дві кімнати. Голоситися на адресу: ГАВСКІПЕРКИ, 350 W. 37th Street, між 8. і 9. Евнею. New York City. 58-59

ПОШУКУЮ господині дому, старшої женщини звиш сорок літ. Єсьм вдовець, Українець з Буковини і маю хлопця 16 літнього. Платня після умови. Голоситись на адресу: 59-62

PETER KALYNIUK,
Box 179, Lawrence, Pa.
Hill Station.

КАТАЛЬОГ
КНИГАРНІ „СВОБОДИ"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на віддержанне своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучість перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основаня. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і взагалі в Канаді.

* Коротка історія біблійна, Старий і Новий Завіт ... 50
† Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про життє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге виданне ... 65
Коротка історія Руси до зруйновання Запорожської Січи ... 10
† Коротка історія України (з богатьома малюнками і мапами) Івана Крипякевича, опр. ... 50
* Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.) ... 2.50
* Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки ... 30
† Короткий підручник до науки німецької мови ... 15
† Кость Гордієнко-Головко, останній лицарь Запорожжя, історичне оповідання А. Кащенка, видання 3-те ... 20
* Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля ... 60
* Криваві діяманти, новочасний роман, написав Фон Ром ... 35
† Кузь та Грицунь, оповідання В. Винниченка ... 10
* Культура, національність та асиміляція, П. Понятенка ... 30
* Латачки, оповідання, Володимира Б. ... 25
† Летючий корабель, українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
Лис Микита. З німецького перекл. Ів. Франко ... 50
* Листи з пекла й инші оповідання ... 25
1. Лист шинкаря до Люципера і відповідь, 2. Про алькоголь ... 10
† Літературні характеристики українських письменників, І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. ... 1.25
† Літературні характеристики українських письменників, II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр. ... 50
* Лубенський монастир, веселі оповідання, О. Проколупія ... 10
† Люба-згуба, повість Ю. Федьковича, зредаг. В. Верниволя, брош. 20, опр. ... 30
† Люборацькі, сімейна хроніка, А. Свидницького, брошур. 1.25, в оправі ... 1.50
† Людина, опис будови людського тіла для шкіл та самоосвіти, з багатьома малюнками та барвною таблицею, нап. др. Ів. Раковський ... 25
Людоїди і инші оповідання, Степана Костіва ... 25
† Маленький декляматор, збірка віршів ... 15
† Малолітний, повість з життя малоземельної шляхти, нап. Андрій Чайковський ... 70

Марія й инші оповідання ... 10
Марта Борецька, історичне оповідание ... 25
* Маруся, повість Гр. Кв. Основяненка ... 25
1. Маска, 2. Краса, оповідання А. Чехова ... 10
† Математика, практичні поради з аритметики та ґеометрії, Ів. Андрущенка, опр. ... 50
† Мелянхолійний валець, новеля Ольги Кобилянської ... 20
* Методична граматика української мови, В. Коцовського і І. Огоновського, опр. ... 40
* Микола Джеря, повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького ... 60
* Місяць свідок і другі оповідання ... 20
Многострадальний народ, огляд історії українського народу, нап. С. Баран ... 20
* Молодий вік, оповідання для молодіжи, Кн. І ... 40
† Мойсей, поема Івана Франка, з кольоровим портретом автора, брош. 25, опр. ... 40
† На білих скалах, повість Анатоля Франса, переклав Ів. Галущинський ... 65
Наверненний грішник, оповідание, Б. Пруса ... 20
† Назва України, з картами, нап. С. Шелухін ... 10
† На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся ... 15
† Найкрасші загадки і забавки для старих і молодих ... 20
Напад на Січ, оповідание, Данила Мордовця, і Павло Полуботок, поема Ст. Руданського ... 5
* Наречена, оповідание, Георгія Г. Чулкова ... 15
† Нарис римської історії, нап. К. Лоський ... 60
* Народ і національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гриневецького ... 10
† Народний Декляматор, з передним словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. 1.25
† Народний герой Симон Петлюра (спроба характеристики), нап. В. Королів (В. Старий), з портретом Петлюри ... 20
* Народні казки ч. 1 ... 20
* Народні казки ч. 2. ... 20
* На стрічу сонцю золотому, повість Марії Колцуняк ... 50
† Наука природи, вступні відомости на І. клясу ґімназіяльну та для народніх шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками, брош. 35, опр. ... 50
* Наука про управу землі, М. М. Белегая ... 1.00
* На филях любови (поезії); Опир (галицька леґенда), нап. І. Мулярчик ... 10
† Національна справа, нап. Іп. Бочковський ... 60
† Національне відродження австро-угорських Українців (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюка ... 25
† Начерк історії української літератури, написав Богдан Лепкий, книжка І. і II., брош. 2.00, опр. ... 2.75

† Начерк соціольоґії, нап. проф. др. Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Понятте соціольоґії по Зіммелю ... 20
* Начерк стилістики, поетики і реторики, др. Конст. Лучаковського ... 40
На чужині, оповідание за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки ... 15
* Наша рідна мова, географія України і характер Українця, Поляка і Москаля. Написав проф. М. Возняк ... 10
† Наші казки, з образками ... 20
† Не до пари, Панська воля, Максим Грімач, Отець Андрій, Два сини, Данило Гурч, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
* Незвичайні дива природи, А. П. Нечаєва ... 20
* Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного ... 2.80
† Некультурна, новеля Ольги Кобилянської ... 20
* Не любо — не слухай, брехать не мішай, Т. Безшляха ... 20
* Не піддавайся біді, оповідание з селянського життя, др. А. Чайковського ... 25
* Не родися красний, але щасний ... 20
* Нетри, А. Сінклера, брош. 1.00, опр. ... 1.50
* Не-читальник, Л. Мартовича ... 40
* Нещасне кохание, повість з життя на російській Україні ... 10
† Німецька селянська війна, Фридриха Енґельса (переклав з нім. В. Левицький) ... 40
† Німецько-український словар, зладили В. Кміцикевич і В. Спілка, в полот. оправі ... 5.00
† Німецько-український словар (кишеньковий) ... 65
* Нічого не було, оповідание, А. Каменського ... 15
† Новелі, Кн. І., Юрія Сірого ... 70
* Новітна суспільність і церква, др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика) ... 35
† Образки з громадського і письменського розвитку Русинів („Споминн з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в двох частях; перша часть з 10 портретами і двома картинами, друга часть з 12 портретамя і 13 картинами ... 2.00
† Огляд бувальщини українського народа, переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапками ... 20
† Огляд історії України, І. Крипякевича, опр. ... 50
† Огляд теріторії України, після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко ... 10
Огонь на услугах чоловіка, (3 ілюстрації). — Становище пяниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі ... 15
* О дванайцяти таблицях, оповідание після народних казок ... 25
* Олюнька, оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, др. А. Чайковського ... 80
Оповідание з війскового життя і инші ... 15
* Оповідание про сорок розбійників ... 20
Оповідання Олекси Стороженка ... 15
Оповідання Пантелеймона Куліша ... 15
* Оповідання про заздрих богів, Мих. Драгоманова ... 10
* Опришок і другі оповідання ... 20
* Оригінальний чоловік і инші оповідання ... 25
† Орися, Дівоче серце, Січові гості, оповідання П. Куліша ... 20
Орлеанська дівчина, історичне оповідание про французьку героїню Іванну д'Арк ... 20
† Осаул Підкови, оповідание, В. Будзиновського ... 60
† От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінґ, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр. ... 30
† От собі сторійки, нап. Рудиярд Кіплінґ, переклав Вас. Ткачкевич, з трьома образцями, брош. 35, опр. ... 50
† Паки й паки (про нашу літературну мову) М. Левицького ... 20
† Пан Потоцький, оповідание ... 15
* Панські жарти, поема з останніх часів панщини, Ів. Франка ... 40
* Папа чи Христос, Ілії М. Глови ... 60
* Пачкар, оповідание, Б. Лепкого ... 10
Перед осуд народа. „Нечесть" між „чеснотою", нап. др. Семен Демидчук ... 20
† Перезва, вірші В. Валентіна ... 10
* Перекази старинного світа, др. Ів. Демянчука ... 35
† Перехресні стежки, повість Ів. Франка, брош. 1.75, опр. ... 2.00
† Перша читанка (Буквар, уложили: Антін Крушельницький, Омелян Попович і Богдан Лепкий; з образками Ол. Кульчицької, опр. ... 85

† Перли міжнародного красного письменства (Серія англійських клясиків, ч. 1. Чарльс Дікенс: Свердок на печі, домашня казка, з біографією автора) ... 40
† Писання Богдана Лепкого, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним Вас. Верниволею. Том І. Вірші, том II. Проза. Брош. 4.25, в пол. оправі ... 5.50
* Північний бігун колискою народів, Евгена Єлачича ... 15
† Північно-західна Україна, Мирона Кордуби ... 40
† Під Корсунем, історична повість А. Кащенка, видание 3-те ... 45
† Під одну булаву, історичне оповідание, Вяч. Будзиновського ... 60
* Під прапором свободи, вибір патріотичних деклямацій ... 30
* Підручник движимих образів, як оперувати машинами і їх сполученнями, Юр. Костура ... 75
* Під шум млинських коліс, оповідание в 2-ох частях, В. Держируки ... 20
* Пісні щирої любови, поезії Марка Скритого ... 50
* Плаваючий остров ... 10
* Повість о тім, як мужик двох ґенералів вигодував, нап. М. Салтиків-Щедрин, пер. з рос. Гр. Мак. ... 5
† Поганий день Василя Івановича, оповідания Д. Мамина-Сібіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками Ю. Магалевського, видання 4-те ... 10
* Подорож до місяця, Ю. Верного ... 40
† Поезії О. Олеся ... 50
† Поза межами болю, картина з безодні, нап. Осип Турянський ... 60
† Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр. ... 30
* Попадя в зільници, гумористичне історичне оповідание з передодня революції, О. Проколупія ... 15
† Попович Ясат, Правда та неправда, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
* Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими ... 15
* Порадник для залюблених або Як писати любовні листи ... 35
Порадник лікарський і Що Іван на тамтім світі бачив ... 20
† Початкова ґеоґрафія для народніх шкіл, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький, брош. 60, опр. ... 75
* Початок родини, приватної власности і держави, Ф. Енґельса ... 75
Починок, оповідание, Б. Лепкого ... 15
* Пригоди наймолодшого брата, В. Гнатюка ... 15
† Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сібіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка ... 10
† Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л. ... 20
† Прикарпатська Русь, сучасний стан, нап. др. Лука Мишуга ... 10
* Припізнений московський пашпорт, оповідание, М. Твейна ... 10
* Природна метода лічення ... 15
* При стрілецькій ватрі, оповідание Абгара Солтана ... 40
* Притча про садівника та инші оповідання, Мстислава Руса ... 40
† Причепа, повість Ів. Нечуя-Левицького, брошурована $1.75, в оправі ... 2.00
† Причини аграрної революції на Україні і шляхи до розвязання аграрної справи, інж. Мик. Байєра ... 10
† Про алькоголізм, нап. Микола Чайковський, з 11 ілюстраціями ... 10

Про батька козацького Богдана Хмельницького. Написав Михайло Грушевський ... 30
* Провідник, практичний підручник до науки англійської мови ... 1.50
* Про жіночу неволю в історичнім розвою, Мик. Ганкевича ... 30
† Промінь сонця, оповідание В. Винниченка ... 5
Промови, деклямації і желання на весілях, хрестинах і забавах ... 10
* Про полові справи, нап. др. Михайло Кос, четверте змінене видание, з образками ... 30
* Про походження та розвиток мов, або як і коли народи навчились розмовляти кожний своєю мовою, нап. Н. Рубакін, зукраїнізував П. К. ... 25
* Пророцтва арабської цариці Михальди ... 20
† Про світ Божий, бесіди по природознавству, Ю. Сірого ... 40
Проти алькоголю ... 20
† Про тифи — черевний, плямистий та поворотний (з малюнками), нап. др. Ст. Суковаченко ... 20
* Про українських козаків, Татар та Турків, М. Драгоманова ... 25
Про Христофа Колюмба та відкритте Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки виховання. — Ріп Ван Вінкель, Вашінґтона Ірвінґа. — Дні нашої слави і недолі ... 15
1. Про Шевченкові твори. 2. Оферма, оповідание з війскового життя ... 20
† Психольоґія, з 14 образками в тексті, нап. др. Вільгельм Єрузалем, із шестого німецького видання за дозволом автора переклав Григорій Кичун ... 1.00
† Психольоґія, начерк науки про людську душу, нап. др. Іван Раковський, брош. 65, опр. ... 1.00
* Птичка-червоногорличка і инші оповідання, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Волод. Держирука ... 10
* Рай і поступ, Мих. Драгоманова ... 40
* Рахункова книжочка, опр. ... 50
† Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів), Т. Ф-н. ... 15
* Ревун, сатира, Ос. Маковея ... 25
Релігійні вірування старинних народів, подав Стефан Макар ... 20
† Рись-мати, Брат і сестра в лісі, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 8-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
† Рідна Школа, читанка перша, Спиридона Черкасенка ... 30
† Рідна Школа, читанка трета, Спиридона Черкасенка ... 60
† Рідне письменство, др. В. Сімовича ... 10
† Рідне слово, збірка новель і оповідань українських авторів ... 1.00
Різдвяна ніч (з 10 образками), Миколи Гоголя ... 20
* Рінальдо Рінальдіні, страшний провідник розбійників, романтичне оповідание з минулого століття ... 25
* Робінзон Крузо, з образками ... 1.00
* Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький ... 25
* Розбишаки в паломничій одіжи, оповідание для народу ... 10
* Розбійник Кармелюк, історичний роман в 6-ох томах, Мих. П. Старицького ... 2.40
* Розвій поглядів на вселенну, А. Діксона Вайта ... 40
* Розмова Поляка з Русином, веселий вірш, в котрім Русин висміває польську пиху ... 10
† Розмова про недуги та здоровля, нап. др. Вадим Зелінський ... 10
* Розмова тверезого пияка Василя з горівкою, нап. Мартин Гринишин ... 5
Росія й Україна, М. Михайленка ... 25

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому вподобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладніше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у повисшій адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.